

FORMAREA COMPORTAMENTULUI PROSOCIAL LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ

BEȘU Ana-Maria,

prof. învă. primar, Liceul Tehnologic „Dimitrie Leonida”, Piatra Neamț, România,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8875-8497>, e-mail: maria_maty31@yahoo.com

Rezumat. *De-a lungul istoriei s-au produs diferite evenimente dramatice, care au avut în prin plan acțiunea socială. În urma faptelor desfășurate s-a declanșat un interes acerb în cercetarea comportamentului prosocial. Cunoașterea istorică a concepțiilor despre comportamentul prosocial, oferă o perspectivă de reflecție asupra modelelor sociale actuale, în vederea construirii unor norme prosociale de îmbunătățire a comportamentului prosocial.*

Cuvinte cheie: *acțiune socială, comportament prosocial, comunitate.*

Abstract. *Throughout history, various dramatic events have taken place, which have had their social action in mind. Following the events, a keen interest in researching prosocial behavior was triggered.*

Historical knowledge of the conceptions about prosocial behavior, offers a perspective of reflection on current social models, in order to build prosocial norms to improve prosocial behavior.

Keywords: *social action, prosocial behavior, community.*

Definirea comportamentului prosocial a cunoscut mai multe perioade de cercetare în care specialiștii au explicat acest fenomen psihosocial. Deși există trimiteri despre comportamentul prosocial încă din antichitate, el a fost expus sub diferiți termeni (comportament civic, moral, social).

Dezvoltarea sinelui moral la copii, încă din copilărie este cea mai importantă valoare morală. În funcție de diferențele culturale, sociale și economice s-a observat o interacțiune semnificativă a manifestării comportamentului prosocial la copii, mai exact cu cât copilul este mai integrat în viața socială cu atât mai mult se observă empatia și comportamentul prosocial.

Potrivit cercetătorului Karner Huțuleac, în perioada copilăriei comportamentul prosocial se concentrează în general pe următoarele domenii:

- Dezvoltarea unor sentimente pozitive de prietenie, de empatie;
- Cooperarea cu ceilalți în vederea rezolvării unei probleme sau atingerii unor scopuri comune;
- Oferirea ajutorului și a protecției în scopul creșterii confortului celuiilalt;

Cercetările constante ale comportamentului prosocial au demonstrat ca acestea apar de la vârste fragede și că în general crește odată cu vârsta, când copiii acordă de obicei mai multă atenție caracteristicilor destinatarilor – simpatia față de colegul de bancă. Important este și faptul ca starea de bine subiectivă a copiilor pare să fie asociată cu un altruism mai mare, când această conduită nu a fost impusă, ci aleasă. Cercetătorul Reimer, 2003, susține faptul că implicarea copiilor în acțiuni morale formează reprezentări mentale morale, ce rămân în memoria auto-bibliografică a copilului. Deși studiile au arătat faptul că manifestarea comportamentului prosocial oferă echilibru emoțional contribuie activ la ameliorarea stresului, susține o stare afectivă pozitivă, oferă și o stare fizică mai bună. Dar totuși, deși altruismul se manifestă destul de timpuriu, oferind satisfacții în plan personal, comportamentul prosocial poate fi adesea greu de realizat pentru copii. În acest scop copii trebuie pregătiți prin modele evolutive ex. campanii umanitare, donații caritabile, practicile parentale democratice, facilitează suportul oferit copiilor și căldura emoțională, încurajează comportamentele altruiste ale acestora.

Cu toate că părinții și educatorii sunt cei mai importanți actori în educarea și modelarea copiilor, s-a dovedit faptul că mass – media joacă un rol important în promovarea și expunerea numeroaselor efecte prosoziale, dar există și numeroase cercetări ce arată impactul negativ al conținuturilor media. Părinții pot selecta în funcție de vârsta copilului, programe bine concepute, ce pot fi vizionate împreună și astfel pot maximiza efectele pozitive ale influenței mass – media.

În același timp, stilurile parentale, joacă un rol important în dezvoltarea morală, starea de bine a copiilor și comportamentele prosoziale. Deci, atât mama cât și tata influențează în mod egal valorile și comportamentele pe care copii le adoptă. Cercetările arată, faptul că părinții care își învață copii adesea despre valențele moralității și ideea de bine și rău, practici asociate stilului parental democratic, au contribuit la dezvoltarea accelerată a stimei de sine a copilului, au folosit exemple personale în spiritul altruismului, stabilind așteptări clare referitoare la comportamentul moral al copiilor, creând, în același timp , și oportunități pentru ca acestea să se manifeste.

Utilizarea inducției, ca practică parentală, presupune utilizarea raționamentului inductiv pentru a explica copilului acțiunile, valorile și, în general realitatea înconjurătoare. Astfel părinții stabilesc limite clare, discută împreună cu copiii, motivele care stau la baza unui comportament adecvat social. Important de reținut este faptul că părinții pot stimula comportamentele pozitive îndreptate spre ceilalți precum compasiunea, empatia, sau altruismul prin folosirea practicilor parentale, afectivă, argumentând, nevoia de a înțelege și a anticipa consecințele dăunătoare ale comportamentelor proprii, cu scopul prevenirii acestora.

Deși teoreticienii consideră că părinții influențează principiile morale prin intermediul practicilor parentale, este recunoscut faptul că și școala și instituțiile educaționale au o influență majoră în dezvoltarea raționamentelor și comportamentelor mentale ale copiilor.

Educația morală este foarte importantă deoarece pledează pentru diversitate, toleranță, respect reciproc și valori pluraliste. Într-o societate în continuă schimbare, unde există diverse culturi, comercializarea educației, impactul negativ al conținuturilor mass-media, pun o mare presiune pe copii, familii pe școală, conducând, inevitabil la denaturarea valorilor.

Cultura educațională și profesorii sunt factori semnificativi în dezvoltarea morală a elevilor, cercetările demonstrând că școlile pot fi transformate în comunități morale și factori semnificativi în educația morală a elevilor. În contextul școlar, educația morală se referă la predarea deliberată a anumitor valori, atitudini și dispoziții pentru a stimula comportamentele prosoziale și în general, nivelul de dezvoltare al elevilor.

În ceea ce privește sfera educației morale, conținuturile promovate, literatura de specialitate orientată spre această sferă, menționează o serie de abilități precum cele legate:

- gândirea critică
- abilități de rezolvare a problemelor și de luarea deciziilor
- ascultare și comunicare
- principii democratice
- drepturi civile
- dezvoltarea atitudinilor și valorilor
- responsabilitatea și implicarea în bunul mers al comunității
- toleranță și respect pentru ceilalți și aprecierea diferențelor

Ajutându-i pe copii să găsească soluții optime prin ghidare, ascultare activă, validarea sentimentelor, îndrumare nonverbală, asigurarea unei atmosfere securizate, imparțială, profesorul îl ajută să-și interiorizeze anumite principii și valori, fapt ce nu s-ar putea întâmpla în cazul în care acesta ar interveni direct, rezolvând acea situație. Practic experiențele împărtășite colectiv, în cadrul grupului sunt asumate într-un mod conștient care încurajează solidaritatea de grup. Prin urmare identificarea cu grupul (școlar) înseamnă conștientizarea responsabilității implicite. Grupul motivează acțiunile copiilor, acesta fiind o sursă importantă de reziliență dar și un reper al valorilor morale precum prietenia, sprijinul reciproc, altruismul sau compasiunea.

Un alt factor extern important în dezvoltarea și încurajarea practicilor prosoziale o are biserica, practicile religioase, care promovează deschiderea spre cunoaștere și îndemnul la reflectare.

Potrivit autorităților scoțiene și documentelor legislative în această direcție, educația morală și religioasă le permite copiilor și tinerilor:

- să recunoască religia ca pe o expresie importantă a experienței umane;
- să învețe despre convingerile, valorile, practicile și tradițiile creștinismului

și ale religiilor lumii, formând, în același timp, puncte de vedere independente de credința religioasă;

- să exploreze și să dezvolte cunoașterea și înțelegerea religiilor;
- să exploreze viziuni religioase și nereligioase variate, ce pot oferi răspunsuri la întrebări despre natură și sensul vieții;
- să recunoască și să înțeleagă diversitatea religioasă și importanța religiei în societate;
- să dezvolte respectul pentru ceilalți și înțelegerea credinței și practicilor care sunt diferite de ale lor;
- să exploreze și să stabilească valori precum dreptatea, compasiunea și integritatea și să se angajeze în dezvoltarea și reflectarea propriilor valori morale;
- să își dezvolte convingerile, atitudinile, valorile și practicile prin reflecție, descoperire și evaluare critică.

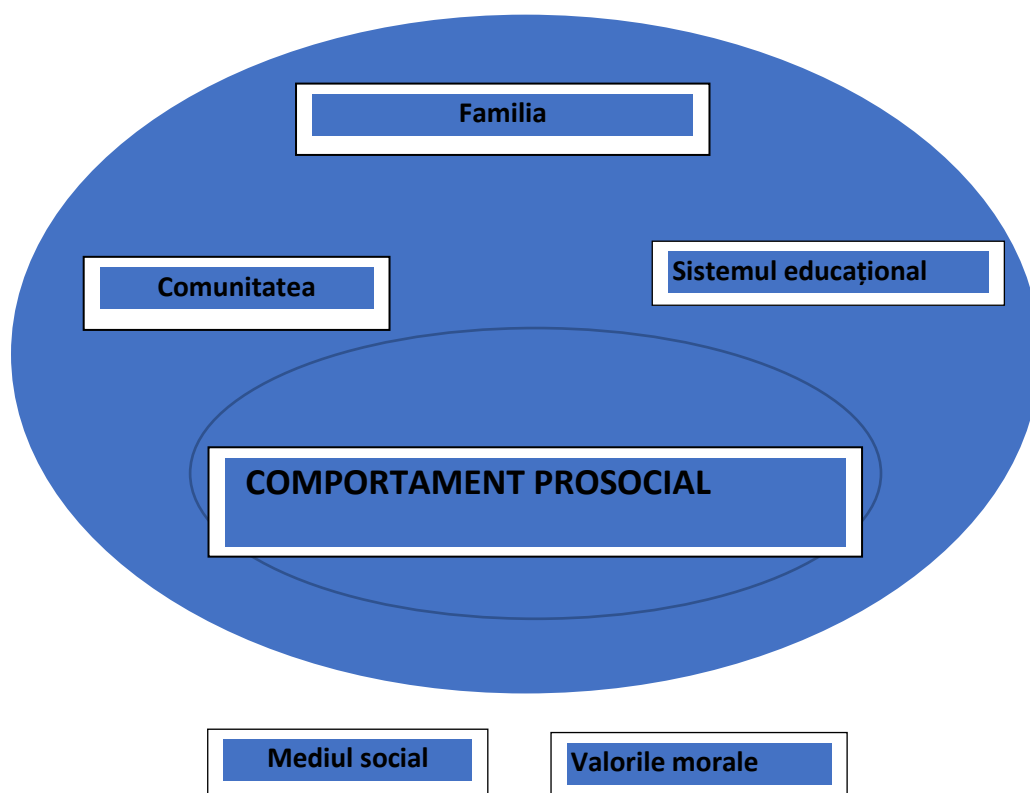

Figura 1. Factorii externi care pot influența exercitarea comportamentului prosocial

În concluzie, atâta timp cât religia , practicile religioase și educația religioasă sunt realizate în acord cu valorile morale universale precum dreptatea, toleranța, iubirea de semeni, acceptarea, adevăr și nondiscriminare, cu siguranță reprezintă un factor semnificativ în formarea și interiorizarea principiilor morale, contribuind în mod pozitiv la tabloul practicilor de educație morală eficientă, pretabilă mai ales în context familial.

Comunitatea are nevoie de un șablon pentru a structura și realiza activitățile de învățare în ceea ce privește modelul comportamentului prosocial, o serie de activități repetabile, astfel încât să se evalueze întreaga inițiativă și anumite documentare naționale care au înregistrat o experiență prosocială.

„Din timpuri și până astăzi cei care manifestă grijă, altruism și sunt săritori la nevoie, serveau drept model pentru fiecare copil”. (Seneca)

Fiecare concept este determinat de șirul evenimentelor sociale din acea perioadă.

Bibliografie:

1. CHELCEA, S. Psihologie: teorii, cercetări, aplicații. Iași: Polirom, 2010. ISBN: 978-973-46-1653-4.
2. MATTHEWS, G., DEARY, I. J., WHITEMAN, M. C., Psihologia personalității: Trăsături, cauze, consecințe. Iași: Polirom, 2012. ISBN: 978-973-46-3070-7.
3. MAFTEI, A. Educația morală a copiilor. Repere psihopedagogice. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2020.
4. NECULAU, A. Manual de psihologie socială. Iași: Polirom, 2003. ISBN: 973-681-211-1.
5. ȘTEFAN, I. Științe comportamentale. București: ARS Docendi, 2014. ISBN: 978-973-558-770-3.

CZU: 37.032:373.2

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p162-167

ASPECTE PRACTICE ALE DEZVOLTĂRII PERSONALE A COPIILOR DE VÂRSTA PREȘCOLARĂ

CARABET Natalia,

dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,

ORCID: 0000-0002-9096-0587, e-mail: carabet.natalia@upsc.md

Rezumat. Articolul abordează problematica actualității, necesității dezvoltării personale a copiilor prin aplicarea metodelor interesante, bazate pe ludic. Atragem atenția cadrelor didactice la necesitatea de a contribui la dezvoltarea personală a copiilor în timpul rutinelor, activității la panouri, prin activități comune sau individuale.

Cuvinte-cheie: creștere, dezvoltare, holistic, copil, proces, educator, metode, strategii, eficient.

Abstract. The article addresses the current issue, the need for children's personal development through the application of interesting, playful methods. We draw the attention of teachers to the need to contribute to the personal development of children during routines, activity at the boards, through joint or individual activities.

Keywords: growth, development, holistic, child, process, educator, methods, strategies, effective.

Astăzi educația copiilor de vârsta timpurie este un proces logic, consolidat de specialiști în pedagogie, psihologie, sociologie, axiologie, management educațional, sănătate, etc. [3; 4].